

## POSTANOWIENIE

Dnia 31 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa Spółdzielni Mieszkaniowej "P." w W.  
przeciwko Z. S. i Z. M. S.  
o zapłatę,  
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 31 maja 2022 r.,  
na skutek skargi kasacyjnej powódki  
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)  
z dnia 10 marca 2021 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania**
- 2) zasądza od powódki na rzecz pozwanych solidarnie kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

### UZASADNIENIE

Spółdzielnia Mieszkaniowa „P.” w W. wystąpiła przeciwko pozwanym solidarnie Z. S. i Z. M. S. z powództwem o zapłatę kwoty 91 078,13 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 16 listopada 2001 r. do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania tytułem uzupełnienia wkładu budowlanego, związanego z przysługującym pozwanym prawem do domu jednorodzinnego, po zatwierdzeniu ostatecznego rozliczenia zadania inwestycyjnego uchwałą Rady Nadzorczej

Spółdzielni Nr [...] z dnia 10 września 2001 r. i dokonaniu w dniu 16 października 2001 r. indywidualnego rozliczenia kosztów budowy domu jednorodzinnego pozwanych.

Pozwani zakwestionowali rozliczenie, a nadto podnieśli zarzut przedawnienia roszczenia z powodu upływu trzyletniego terminu przewidzianego dla roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej.

Sąd Okręgowy w W. nie uwzględnił zarzutu przedawnienia, ponieważ uznał, że roszczenie o uzupełnienie wkładu budowlanego wynikało z realizacji statutowej działalności powódki, polegającej na zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych jej członków, nie miało charakteru zarobkowego i nie było nastawione na osiągnięcie zysku. Zastosowanie znajdował więc dziesięcioletni termin przedawnienia, którego powódka dotrzymała. Powództwo uwzględnił częściowo – zasądził od pozwanych solidarnie kwotę 65 521,74 zł z odsetkami od dnia 16 listopada 2001 r., a w pozostałym zakresie powództwo oddalił.

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 26 maja 2014 r. zmienił zaskarżony wyrok w części zasądzającej i oddalił powództwo, oddalił też apelację powódki oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego. Sąd stanął na stanowisku, że roszczenie powódki było związane z prowadzeniem działalności gospodarczej i przedawniło się z upływem terminu 3-letniego, wobec czego zarzut przedawnienia podniesiony przez pozwanych okazał się uzasadniony, a jego uwzględnienie skutkowało oddaleniem powództwa w całości.

Na skutek skargi kasacyjnej powodowej Spółdzielni wyrokiem z dnia 17 grudnia 2015 r. Sąd Najwyższy uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego i przekazał mu sprawę do ponownego rozpoznania. Sąd Najwyższy nie podzielił oceny prawnej Sądu drugiej instancji; opowiedział się za wykładnią art. 118 k.c. oraz art. 226 § 3 w zw. z art. 226 § 1 i art. 208 § 1 prawa spółdzielczego, według której roszczenie spółdzielni mieszkaniowej o dopłatę do wkładu budowlanego nie jest roszczeniem związanym z prowadzeniem działalności gospodarczej, dlatego przedawnia się w terminie 10-letnim.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 20 listopada 2017 r. zmienił częściowo zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego

w punkcie pierwszym w ten sposób, że oddalił powództwo o zapłatę odsetek ustawowych od kwoty 65 521,74 zł za okres od dnia 16 listopada 2001 r. do dnia 2 czerwca 2008 r. oraz w punkcie drugim częściowo w ten sposób, że zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powódki kwotę 16 161,12 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 3 czerwca 2008 r. do dnia zapłaty, a także w zakresie kosztów; oddalił apelację powódki i apelację pozwanych w pozostałym zakresie oraz rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego.

Ten wyrok zaskarżyli skargą kasacyjną pozwani. Sąd Najwyższy wyrokiem z 26 września 2019 r. uchylił go w punkcie pierwszym w zakresie uwzględniającym powództwo, orzekającym o kosztach procesu, w punkcie drugim oddalającym apelację pozwanych, w punkcie trzecim zawierającym orzeczenie o kosztach procesu i w tym zakresie sprawę przekazał Sądowi Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego. W uzasadnieniu wyjaśnił, że w uchwale składu siedmiu sędziów z 9 marca 2017 r. (III CZP 69/16, OSNC 2017, nr 11, poz. 121) Sąd Najwyższy odmiennie ocenił charakter roszczenia spółdzielni mieszkaniowej o uzupełnienie przez jej członka wkładu - przyjął, że jest ono związane z prowadzeniem działalności gospodarczej i przedawnia się z upływem 3 lat (art. 118 k.c.). Sąd Najwyższy podzielił to stanowisko, podkreślając, że roszczenie spółdzielni mieszkaniowej o uzupełnienie wkładu budowlanego wywodzi się ze stosunku kontraktowego wynikającego z członkostwa, może jednak przysługiwać także w stosunku do osoby niebędącej członkiem spółdzielni mieszkaniowej, której w chwili dokonywania rozliczenia przysługuje spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu (art. 177 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych). Wyjaśnił także przyczyny, dla których uznał za dopuszczalne odstępianie od swojego stanowiska, wyrażonego w uzasadnieniu wyroku uchylającego pierwsze orzeczenie Sądu Apelacyjnego. Stwierdził, że na tle art. 398<sup>20</sup> k.p.c. nie budzi zastrzeżeń możliwość odstąpienia od wcześniej wyrażonego poglądu prawnego w wypadku, kiedy później zapadła odmiennej treści uchwała mająca moc zasady prawnej i opowiedział się za potraktowaniem w ten sam sposób uchwały, której wprowadzie taka moc nie została nadana, lecz która jest powszechnie stosowana, także w innych sprawach prowadzonych przez powódkę wobec osób znajdujących

się w identycznej sytuacji jak powodowie, co powoduje, że nieuwzględnienie zawartego w niej stanowiska byłoby dla powodów rażąco niesprawiedliwe.

Sąd Apelacyjny ocenił, że winien zastosować się do wykładni wskazanej przez Sąd Najwyższy w uzasadnieniu ostatniego wyroku uchylającego, uznał apelację pozwanych za usprawiedliwioną, gdyż przy zastosowaniu 3-letniego terminu przedawnienia roszczenie o uzupełnienie wkładu budowlanego, które stało się wymagalne w dniu 15 listopada 2001 r., uległo przedawnieniu z dniem 15 listopada 2004 r. Powództwo wniesione w dniu 2 czerwca 2011 r. podlegało więc oddaleniu.

Ubocznie Sąd Apelacyjny stwierdził, że nawet gdyby termin przedawnienia nie upłynął, to dochodzone przez powódkę roszczenie stanowiłoby nadużycie prawa podmiotowego w rozumieniu art. 5 k.c., ponieważ powódka nie dysponuje tytułem prawnym do gruntu, na którym wybudowała dom jednorodzinny pozwanych, co spowodowało, że nie doszło do skutecznego ustanowienia na ich rzecz spółdzielczego własnościowego prawa do tego domu. Pozwanym przysługuje jedynie ekspektatywa ustanowienia tego prawa (tak też Sąd Najwyższy w uchwale z 24 maja 2013 r., III CZP 104/12, Legalis).

W skardze kasacyjnej powódka zarzuciła naruszenie przepisów prawa procesowego polegające na rażącym uchybieniu art. 398<sup>20</sup> k.p.c., podniosła też zarzut niewłaściwego zastosowania prawa materialnego, a konkretnie art. 5 k.c.

We wnioskach domagała się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, ewentualnie - na podstawie art. 398<sup>16</sup> k.p.c. - uchylenia zaskarżonego wyroku i orzeczenia co do istoty sprawy przez zasądzenia na jej rzecz od pozwanych solidarnie kwoty 91 078,13 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 3 czerwca 2008 r. do dnia zapłaty i kosztami postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powódki pozwani wniesli o odmowę przyjęcia tej skargi do rozpoznania, względnie o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie solidarnie na rzecz pozwanych kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także jako instrument umożliwiający usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Wyselekcjonowaniu skarg spełniających założone zadania służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398<sup>9</sup> k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniających przyjęcie skargi do rozpoznania. Skarżąca uzasadniła potrzebę rozpatrzenia jej skargi przesłankami z art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. to znaczy wystąpieniem w sprawie istotnych zagadnień prawnych przejawiających się w pytaniach:

1. Czy istnieje pierwszeństwo wykładni prawa, dokonanej w późniejszym orzeczeniu Sądu Najwyższego, w tym w uchwale Sądu Najwyższego, której nie nadano mocy zasady prawnej, nad wykładnią prawa dokonaną przez Sąd Najwyższy w wyroku wydanym w danej sprawie?

2. Czy określony w art. 398<sup>20</sup> k.p.c. nakaz związania sądu wykładnią określonego przepisu prawa dokonaną w danej sprawie przez Sąd Najwyższy, wiąże inne składy Sądu Najwyższego, w sytuacji gdy wykładnia tegoż przepisu nie została przedstawiona w uchwale Sądu Najwyższego mającej moc zasady prawnej?

Nadto wskazała, iż jej skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna, gdyż „wyrok (...) wydany został w warunkach naruszenia normy art. 398<sup>20</sup> k.p.c. (...) przez Sąd Najwyższy w sprawie I CSK 378/18, które to naruszenie powtórzone zostało przez Sąd Apelacyjny w zaskarżonym niniejszą skargą orzeczeniu.” Czyli zasadniczo z tych samych przyczyn, dla których skarżąca uważała, iż jej skarga kasacyjna zawiera istotne zagadnienia prawne w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c.

Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Sformułowanie istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. powinno przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości, o którym stanowi na przykład art. 390 § 1 k.p.c. Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Sformułowane zagadnienie winno odwoływać się w sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudence i prawa pozytywnego. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2015 r., I PK 19/15, niepubl.).

Z kolei oczywista zasadność skargi kasacyjnej, o której mowa w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi - bez pogłębionej analizy i juredycznych dociekań - w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie. Skarżący, powołując się na przesłankę przewidzianą w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c. powinien wykazać oczywistą zasadność skargi kasacyjnej przejawiającą się kwalifikowanym charakterem naruszenia przepisów prawa. Powinien wykazać, że zasadność skargi kasacyjnej jest oczywista, a więc dostrzegalna *prima vista* oraz że każdy prawnik bez przeprowadzania wnikliwej analizy powinien dojść do wniosku, że zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15, niepubl.).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) co do zasady wyklucza możliwość twierdzenia o oczywistej zasadności skargi z powodu naruszenia przepisów budzących wątpliwości. Albo jest tak, że w sprawie są istotne wątpliwości prawne, wobec czego jej rozstrzygnięcie nie jest oczywiste, albo nie ma żadnych wątpliwości tego rodzaju, a występują rażące uchybienia wytknięte w skardze, które świadczą o jej oczywistej zasadności (por.

postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 stycznia 2022 r., I CSK 1285/22, niepubl.).

Wskazywane przez skarżącą problemy prawne nie mają ani waloru istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c., ani nie mogą stanowić o oczywistej zasadności jej skargi kasacyjnej. Tak jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 26 września 2019 r., I CSK 378/18 zasada wyrażona w art. 390<sup>20</sup> k.p.c. nie ma mocy bezwzględnej i jej głównym adresatem jest Sąd II instancji, któremu sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania. Wprawdzie uchwale z 9 marca 2017 r. w sprawie III CZP 69/16 nie nadano mocy zasady prawnej, niemniej jednak, dla adresata prawa ważna jest jednolitość orzecznictwa. Skoro przedmiotowa uchwała została podjęta w składzie 7 osobowym to nawet w sytuacji, kiedy nie nadano jej mocy zasady prawnej jest ona jednak wydana przez powiększony skład Sądu Najwyższego, a więc Sąd Najwyższy rozpoznający po raz wtóry skargę kasacyjną powinien również mieć na uwadze wykładnię i stosowanie prawa w taki sposób, aby był on jednakowy w takich samych stanach faktycznych i prawnych. W uzasadnieniu wyroku kasatoryjnego Sąd Najwyższy zawarł więc poszerzoną co do zakresu wykładnię art. 398<sup>20</sup> k.p.c., zrównującą ze skutkami uchwały, której nadano moc zasady prawnej, także uchwałę, która mimo nieopatrzenia jej taką mocą, ze względu na powszechność rozwiązanego w niej problemu, znaczną liczbę osób, których dotyczyła i jednolitość stosowania, ukształtowała w sposób faktyczny wykładnię analizowanych przepisów na poziomie nie odbiegającym od uchwał opatrzonych klauzulą zasady prawnej. Do poglądu tego, mającego charakter wykładni prawa, zawartej w uzasadnieniu orzeczenia uchylającego kolejny wyrok sądu drugiej instancji, również ma zastosowanie art. 398<sup>20</sup> k.p.c. Skarga kasacyjna nie może więc być oparta na zarzucie kwestionującym jego prawidłowość, tymczasem argumentacja mająca wesprzeć obydwie przesłanki przedsądu powołane przez powódkę do tego celu zmierza.

Uznać zatem należy, iż przywołane przez skarżącą podstawy przyjęcia jej skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzą. Okoliczności sprawy nie wskazują także, aby zachodziły inne przesłanki przedsądu, przewidziane w art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi do rozpatrzenia.

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 w związku z art. 398<sup>21</sup> i art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800).